

ระเบียบวิธีวิจัยและข้อมูล

แหล่งข้อมูลและกรอบตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจาก "โครงการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมและการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2533" ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลที่ได้รับอนุญาตให้ใช้จากสำนักงานสถิติ พ.ศ. 2535 ก่อนที่สำนักงานสถิติจะจัดทำรายงานเบื้องต้นในปี พ.ศ. 2537

ครัวเรือนที่อยู่ในขอบข่ายของการสำรวจ ได้แก่ ครัวเรือนส่วนบุคคลทั่วประเทศ ไม่รวมครัวเรือนพิเศษในสถาบัน และครัวเรือนชาวต่างประเทศที่มีเอกสิทธิ์ทางการทูต

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั่วราชอาณาจักร จำนวนรวมทั้งสิ้น 27,780 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2533: 1)

ประชากรที่อยู่ในข่ายการสำรวจ ได้แก่ ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวนประมาณ 130,566 คน

จากรายงานผลล่วงหน้าสามะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533 พบว่า จำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักรมีประมาณ 54 ล้านคน จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปมีประมาณ 45 ล้านคน จำนวนครัวเรือนทั่วราชอาณาจักรประมาณ 12 ล้านครัวเรือน จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4.7 คน (รายงานผลล่วงหน้าสามะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533: 7)

แบบแผนการสุ่มตัวอย่าง

แบบแผนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นระบบ Stratified Two Stage Sampling ในการสำรวจครั้งนี้ได้ทำการสำรวจในทุกจังหวัด (73 จังหวัด) โดยมีชุมชนอาคาร (ในเขตเทศบาล) และหมู่บ้าน (ในเขตสุขาภิบาลหรือนอกเขตเทศบาล-สุขาภิบาล) เป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่ 1 และครัวเรือนส่วนบุคคล เป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สอง

1. การจัดสรรตัว

ใช้กลุ่มของจังหวัดในแต่ละภาคและกรุงเทพมหานครเป็นสรรตัว รวมมีจำนวนสรรตัวทั้งสิ้น 5 สรรตัว คือ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

2. การเลือกตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง

ก่อนที่จะทำการเลือกชุมนุมอาคาร/หมู่บ้านตัวอย่าง ได้แบ่งท้องที่ในแต่ละสรรตัวออกเป็น 3 เขต ตามลักษณะการปกครอง คือ เขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล-สุขาภิบาล แล้วจึงทำการเลือกชุมนุมอาคาร/หมู่บ้านตัวอย่างจากแต่ละเขตการปกครองอย่างอิสระต่อกัน โดยให้ความน่าจะเป็นในการเลือกเป็นปฏิภาคกับจำนวนครัวเรือนของชุมนุมอาคาร/หมู่บ้านนั้นๆ ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 2,600 ชุมชนอาคาร/หมู่บ้าน ซึ่งกระจายไปตามภาคและเขตการปกครองตามตารางที่ 1 ดังนี้คือ

ตารางที่ 1 จำนวนชุมนุมอาคารและหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามภาค และเขตการปกครอง

ภาค/สรรตัว	รวม	นอก เขต เทศบาล		
		เขต เทศบาล	เขตสุขาภิบาล	-สุขาภิบาล
กรุงเทพมหานคร	420	420	-	-
ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพฯ)	660	145	220	295
ภาคเหนือ	470	120	120	230
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	695	115	125	455
ภาคใต้	355	110	85	160
รวม	2,600	910	550	1,140

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 7

3. การเลือกตัวอย่างขั้นที่สอง

ในขั้นนี้ เป็นการเลือกครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อครัวเรือน ซึ่งได้จากการนับจดในชุมชนอาคารหรือหมู่บ้านตัวอย่าง โดยในแต่ละชุมชนอาคารหรือหมู่บ้านในเขตสุขภาพจะเลือกครัวเรือนส่วนบุคคล 12 ครัวเรือน และ 9 ครัวเรือนสำหรับหมู่บ้านของนอกเขตเทศบาล-สุขภาพ โดยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ (สำนักงานสถิติ, 2533: 8) จำนวนครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่างโดยประมาณที่ทำการแจกแจงนับดังแสดงในตารางที่ 2 เป็นดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนครัวเรือนส่วนบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามภาค และ เขตการปกครอง

ภาค/สตราดัม	รวม	นอก เขต เทศบาล		
		เขต เทศบาล	เขตสุขภาพ	-สุขภาพ
กรุงเทพมหานคร	5,040	5,040	-	-
ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพฯ)	7,035	1,740	2,640	2,655
ภาคเหนือ	4,950	1,440	1,440	2,070
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6,975	1,380	1,500	4,095
ภาคใต้	3,780	1,320	1,020	1,440
รวม	27,780	10,920	6,600	10,260

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 8

หน่วยตัวอย่างการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษารุ่นนี้ ต้องการศึกษาดูเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรม/ประกอบกิจการทางพุทธศาสนาของเยาวชนเท่านั้น ดังนั้นจึงได้คัดเลือกข้อมูลเฉพาะประชากรที่ตกอยู่ในครัวเรือนตัวอย่างอายุ 15-24 ปีขึ้นไป จำนวน 15,579 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรตาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งหมายถึง การประกอบกิจทางพุทธศาสนาใน 6 กิจกรรม คือ 1) การตักบาตร 2) การสวดมนต์ 3) การถือศีลห้า 4) การถือศีลแปด 5) การฝึกสมาธิภาวนา และ 6) การฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม
2. ตัวแปรอิสระ คือ อายุ เพศ ขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษา ภาวะการมีงานทำ ภาคที่อยู่อาศัย
3. ตัวแปรคุม ได้กำหนดเขตที่อยู่อาศัยเป็นตัวแปรคุม

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามใช้ตามคำจำกัดความที่ใช้ในรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและการใช้เวลาของประชากรไทย พ.ศ.2533 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536: 4-5)

1.1 การเข้าร่วมกิจกรรม/ประกอบกิจทางพุทธศาสนา * หมายถึง การปฏิบัติในสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ได้แก่ การตักบาตร การสวดมนต์ การถือศีลห้า การถือศีลแปด การฝึกสมาธิภาวนา และการฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม

1.1.1 การตักบาตร หมายถึง เป็นการถวายสิ่งที่จะเป็นกำลังแก่พระภิกษุผู้สืบอายุพระพุทธศาสนา

1.1.2 การสวดมนต์ หมายถึง การสงบใจ ทำให้ใจมั่นคง โดยการใช้บทสวดอาจจะว่าด้วยบทไหว้พระรัตนตรัย บทนมัสการ บทพระพุทธานุสสติ บทพระธรรมคุณ บทพระสังฆคุณ

1.1.3 การถือศีลห้า หมายถึง การรักษาปกติของคนให้ต่างออกจากสัตว์ โดยการรักษาความปกติของคน 5 ข้อคือ

* การใช้คำว่า "การประกอบกิจทางพุทธศาสนา" เพื่อเป็นการคงเดิมชื่อของกิจกรรมที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ตั้งไว้

- 1) ไม่ฆ่า
- 2) ไม่ลัก
- 3) ไม่ประพฤติผิดในกาม
- 4) ไม่พูดปด
- 5) ไม่เสพของมึนเมาให้โทษ

- 1.1.4 การถือศีลแปด มีการรักษาศีล 8 ข้อคือการเพิ่มเติมจาก 5 ข้อดังนี้
- ข้อ 3. เปลี่ยนจากไม่ล่วงในกามเป็น เว้นจากการเสพกาม
 - ข้อ 6. เว้นจากการกินอาหารยามวิกาล คือ ตั้งแต่เที่ยงถึงเช้าวันรุ่งขึ้น
 - ข้อ 7. เว้นจากการตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับ และของหอม และเว้นจากการดูการละเล่น
 - ข้อ 8. เว้นจากการนอนที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในวัดด้วยปูนและสาธิต
- 1.1.5 การฝึกสมาธิภาวนา หมายถึง การฝึกใจให้นิ่ง ท้าให้ใจมีพลัง มีความหนักแน่น เข้มแข็ง ทนต่อการยั่วยุ เพื่อที่จะรักษาเป้าหมายชีวิตไว้ได้สมบูรณ์
- 1.1.6 การฟังพระธรรม เทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม ในทางพุทธศาสนา ถือการสดับพระธรรม เทศนาที่พระภิกษุสงฆ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิบรรยาย แสดงปาฐกถาธรรม ตอบปัญหาธรรม อาจมีอุปกรณ์การสอนอื่น ประกอบ เช่น มีการฉายสไลด์ หรือภาพยนตร์ พร้อมทั้งเปิดเทปคำบรรยาย
- ส่วนการฟังปาฐกถาธรรม มีความหมายกว้างกว่าการฟังสนทนาธรรม นอกจากการฟังสนทนาธรรมยังฟังปาฐกถาธรรมตอบปัญหา หรือฟังการแนะนำแนวทางปฏิบัติธรรม

2. ตัวแปรอิสระ

- 2.1 อายุ หมายถึง อายุเต็มปีของเยาวชน ๗ วันที่เก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ อายุระหว่าง 15-19 ปี และ 20-24 ปี
- 2.2 เพศ หมายถึง เพศของเยาวชนแบ่งเป็น เพศชาย-หญิง

2.3 ขนาดของครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เยาวชนอาศัย อยู่ โดยจัดออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ครัวเรือนขนาดเล็กมีสมาชิก 1-4 คน, ครัวเรือนขนาดกลางมี สมาชิก 5-6 คน และครัวเรือนขนาดใหญ่มีสมาชิกตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป

2.4 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของเยาวชน ในการศึกษา ครั้งนี้ จำแนกระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า, ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นและเทียบเท่า และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและสูงกว่า

2.5 ภาวะการมีงานทำ หมายถึง การทำงานหรือประกอบอาชีพของเยาวชน ๗ วันเก็บข้อมูล โดยจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เป็นนักเรียน, ทำงานภาคเกษตรกรรม และ ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม

2.6 ภาคที่อยู่อาศัย เป็นการแบ่งพื้นที่ตามเขตการปกครอง แต่แยกกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่มีลักษณะพิเศษออกต่างหาก จำแนกออกเป็น 5 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร

2.7 เขตที่อยู่อาศัย หมายถึง เขตที่บ้านเรือนซึ่งเยาวชนอาศัยอยู่ แบ่งเป็น 2 เขต คือ เขตเมือง (เขตเทศบาล) และเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล)

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น ใช้ตารางร้อยละแสดงลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่ม ตัวอย่าง ทั้งทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม และการประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนา
2. ใช้ตารางไขว้ (Cross-tabulation) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วม กิจกรรม/ประกอบกิจทางพุทธศาสนาต่างๆ ของเยาวชนไทยกับปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม โดยใช้ตัวแปร เขตที่อยู่อาศัยมาควบคุม
3. ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สำหรับกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม/ประกอบกิจทางพุทธศาสนาใช้สถิติไค-สแควร์ ซึ่งเมื่อกำหนดค่าได้แล้วจะนำค่า ที่ได้ไป เปรียบเทียบกับค่าตารางไค-สแควร์ การศึกษาค้างนี้ได้ตั้งระดับความ เชื่อมั่นไว้ที่น้อยกว่า หรือเท่ากับ 0.05 หมายความว่าหากค่าที่คำนวณได้มีมากกว่าค่าที่ปรากฏอยู่ในตาราง แสดงว่า โอกาสที่จะสรุปไม่ถูกต้องด้วยการกล่าว ว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามจะมี 5 ครั้งใน 100 ครั้ง หรือมีความ เชื่อมั่นว่าสรุปผลการศึกษาดูถูกต้องคิด เป็นร้อยละ 95

ข้อจำกัดของข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้ เป็นคำตอบของหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนของครัวเรือนตอบแทนสมาชิกครัวเรือน ดังนั้นคำตอบที่ได้จึงเป็นคำตอบจากการสังเกตการณ์ ความรู้ ความเข้าใจของผู้ตอบเท่านั้น มิใช่เป็นข้อมูลโดยตรงจากเยาวชน
2. ข้อมูลที่ได้จากคำตอบของผู้อื่น ทำให้ขาดข้อมูล เกี่ยวเนื่องกัน เรื่องของ เหตุและผล ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม หรือมิได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ
3. ข้อมูลที่ได้จากโครงการสำรวจระดับประเทศ ไม่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยตัวอย่างที่ต้องการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

ข้อได้ประโยชน์ของข้อมูล

1. เป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรระดับประเทศ สามารถให้ภาพรวม เป็นกรอบหรือแนวทางการศึกษา หรือการทำวิจัยในแนวลึกต่อไปได้
2. เป็นข้อมูลที่มีการสำรวจต่อเนื่องทุกกรอบ 5 ปี เป็นประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบสภาวะทางสังคมในระยะ เวลาที่ต่างกันได้ (สำหรับหัวข้อการศึกษาเรื่องนี้ได้ผ่านคณะกรรมการก่อนรายงานผลการสำรวจครั้งที่ 2 พิมพ์เผยแพร่เป็นทางการ แต่ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้ใช้เทปข้อมูลได้)

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ข้อมูลที่น่าสนใจในส่วนนี้ เป็นการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล ได้แก่ ตัวแปรตาม 6 ตัว คือ การเข้าร่วมกิจกรรม/ประกอบกิจทางพุทธศาสนา 6 ประเภท และข้อมูลที่เป็นตัวแปรอิสระ 6 ตัว คือ อายุ เพศ ขนาดของครัวเรือน ภาค ระดับการศึกษา ภาวะการมีงานทำ โดยมีเขตที่อยู่อาศัยเป็นตัวแปรคุม สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา คือ การดัดบาศระ การสวดมนต์ การถือศีลห้า การถือศีลแปด การฝึกสมาธิภาวนา การฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการจัดกลุ่มของระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา
ในประเภทต่างๆ ตามแนวคำตอบที่ให้ไว้ในแบบสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ากิจกรรมบาง
กิจกรรมมีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการถือศีล และการฝึกสมาธิภาวนา ดังนั้นผู้วิจัยจึง
ได้จัดกลุ่มคำตอบใหม่ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การจัดกลุ่มคำตอบของการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา

คำตอบแบบสอบถาม	คำตอบที่ปรับปรุงใหม่
ทุกวัน	เคยทุกวัน
วันพระ, วันสำคัญทางศาสนา	เคยบางโอกาส
เทศกาล เข้าพรรษา	
เป็นบางครั้ง	เคยนานๆ ครั้ง
ไม่เคย	ไม่เคย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา และ เขตที่อยู่อาศัย

การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา	ทั่วราชอาณาจักร	เขตเมือง	เขตชนบท
1. การศึกษา			
เคยทุกวัน	1.6 (250)	0.9 (54)	2.0 (196)
เคยนานๆ ครั้ง	48.8 (7600)	46.6 (2798)	50.2 (4802)
เคยบางโอกาส	8.0 (1241)	6.1 (367)	9.1 (874)
ไม่เคย	41.6 (6488)	46.4 (2790)	38.6 (3698)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)
2. การสวดมนต์			
เคยทุกวัน	7.3 (1145)	9.6 (575)	6.0 (570)
เคยนานๆ ครั้ง	32.4 (5053)	33.8 (2029)	31.6 (3024)
เคยบางโอกาส	2.9 (446)	1.8 (110)	3.5 (336)
ไม่เคย	57.4 (8935)	54.8 (3295)	58.9 (5640)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)
3. การรักษาศีลห้า			
เคยทุกวัน	1.2 (181)	1.2 (76)	1.0 (105)
เคยนานๆ ครั้ง	7.9 (1235)	7.2 (432)	8.4 (803)
เคยบางโอกาส	1.7 (262)	0.8 (46)	2.3 (216)
ไม่เคย	89.2 (13901)	90.8 (5455)	88.3 (8446)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา	ทั่วราชอาณาจักร	เขตเมือง	เขตชนบท
4. การรักษาศีลแปด			
เคยทุกวัน	0.1(9)	0.1(5)	0.0(4)
เคยนานๆ ครั้ง	1.2(182)	0.7(42)	1.5(140)
เคยบางโอกาส	0.2(34)	0.1(9)	0.3(25)
ไม่เคย	98.6(15354)	99.1(5953)	98.2(9401)
รวม	100.0(15579)	100.0(6009)	100.0(9570)
5. การฝึกสมาธิภาวนา			
เคยทุกวัน	0.1(41)	0.4(27)	0.1(14)
เคยนานๆ ครั้ง	2.3(358)	3.3(200)	1.7(158)
เคยบางโอกาส	0.2(28)	0.1(7)	0.2(21)
ไม่เคย	97.3(15152)	96.1(5775)	98.0(9377)
รวม	100.0(15579)	100.0(6009)	100.0(9570)
6. การฟังพระธรรม เทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม			
เคยทุกวัน	0.1(16)	0.0(3)	0.1(13)
เคยนานๆ ครั้ง	25.2(3923)	18.7(1125)	29.2(2798)
เคยบางโอกาส	8.1(1262)	5.5(333)	9.7(929)
ไม่เคย	66.6(10378)	75.7(4548)	60.9(5830)
รวม	100.0(15579)	100.0(6009)	100.0(9570)

1. การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา

การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นตัวแปรตามของการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 กิจกรรมใหญ่ๆ คือ การตักบาตร การสวดมนต์ การรักษาศีลห้า การรักษาศีลแปด การฝึกสมาธิภาวนา และการฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม โดยแต่ละกิจกรรมมีลักษณะการกระจายตัวของข้อมูลจำแนกตาม เขต เมืองและชนบทดังนี้ (ตารางที่ 5)

1.1 การตักบาตร

ประมาณร้อยละ 58 ของเยาวชนทั้งประเทศ เคยร่วมกิจกรรมการตักบาตร ที่เหลือประมาณร้อยละ 42 ไม่เคยตักบาตรเลย

เมื่อจำแนกตาม เขต เมืองและ เขตชนบท เยาวชนที่อยู่ใน เขต เมืองที่เคย เข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยกว่าเยาวชนที่อยู่ใน เขตชนบท กล่าวคือประมาณร้อยละ 60 ของเยาวชนในเขตชนบทเคยตักบาตร ในขณะที่เพียงร้อยละ 54 ของเยาวชนใน เขต เมืองเคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้

1.2 การสวดมนต์

เยาวชนทั้งประเทศ เคยมีการ เข้าร่วมกิจกรรมการสวดมนต์ประมาณร้อยละ 43 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเลยประมาณร้อยละ 57

เมื่อจำแนกตาม เขต เมืองและ เขตชนบท เยาวชนที่อยู่ใน เขต เมืองเคย เข้าร่วมกิจกรรมการสวดมนต์ด้วยสัดส่วนที่สูงกว่าเยาวชนในเขตชนบท กล่าวคือ ประมาณร้อยละ 45 ในเขตเมือง และประมาณร้อยละ 41 ในเขตชนบทที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้

1.3 การถือศีลห้า

เมื่อพิจารณาในระดับประเทศ เยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการถือศีลห้า มีเพียงร้อยละ 11

เมื่อกิจการพา เปรียบ เทียบ เขต เมืองและ เขตชนบทจะ เห็นได้ว่า เยาวชนที่อยู่ใน เขตชนบทที่เคย เข้าร่วมกิจกรรมการถือศีลห้ามีมากกว่าเยาวชนที่อยู่ใน เขต เมือง กล่าวคือ เยาวชนในเขตชนบทประมาณร้อยละ 11 ส่วนในเขตเมืองมีเยาวชนเพียงร้อยละ 9 ที่เคยถือศีลห้า

1.4 การถือศีลแปด

ในระดับประเทศ เยาวชนที่เคยร่วมกิจกรรมการถือศีลแปดมีสัดส่วนที่น้อยที่สุด เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกิจกรรมทุกประเภท มีเพียงประมาณร้อยละ 2 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้ ที่เหลือประมาณร้อยละ 98 ไม่เคยร่วมกิจกรรมเลย

ความแตกต่างของการถือศีลแปดระหว่างจำนวนเยาวชนในเขตเมืองและเขตชนบท เช่นเดียวกับการถือศีลห้า กล่าวคือ มีเยาวชนในเขตชนบทประมาณร้อยละ 2 ที่เคยถือศีลแปด ในขณะที่เยาวชนในเขตเมืองมีเพียงประมาณร้อยละ 1 เท่านั้นที่เคยถือศีลแปด

1.5 การฝึกสมาธิภาวนา

เยาวชนทั้งประเทศมีการเข้าร่วมการฝึกสมาธิภาวนาน้อยมาก เช่นเดียวกับกิจกรรมการถือศีลแปด ประมาณร้อยละ 3 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนี้ และที่เหลือประมาณร้อยละ 97 ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกสมาธิภาวนาเลย

เมื่อจำแนกตามเขตเมืองและเขตชนบท มีข้อแตกต่างกับการเข้าร่วมกิจกรรมคือ เยาวชนที่อยู่ในเขตเมืองเคยเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกสมาธิภาวนามากกว่าเยาวชนที่อยู่ในเขตชนบท กล่าวคือประมาณร้อยละ 4 ของเยาวชนในเขตเมือง ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 2 ของเยาวชนในเขตชนบทที่เคยฝึกสมาธิภาวนา

1.6 การฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม

ประมาณร้อยละ 33 ของเยาวชนทั้งประเทศ เคยเข้าร่วมกิจกรรมการฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม และประมาณร้อยละ 77 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้เลย

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเยาวชนที่อยู่ในเขตเมืองและชนบท ความแตกต่างระหว่างจำนวนเยาวชนในเขตเมืองและเขตชนบทเห็นได้ชัดเจนว่า เยาวชนที่อยู่ในเขตชนบทมีการเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในเขตเมือง กล่าวคือ ร้อยละ 39 ของเยาวชนในเขตชนบทที่เคยฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม ในขณะที่มีเพียงประมาณร้อยละ 24 ของเยาวชนในเขตเมืองที่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมนี้

ตารางที่ 5 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา และ เขตที่อยู่อาศัย

การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
1. การศึกษา			
เคย	58.4 (9091)	53.6 (3219)	61.3 (5872)
ไม่เคย	41.6 (6488)	46.4 (2790)	38.6 (3698)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)
2. การสวดมนต์			
เคย	42.6 (6644)	45.2 (2714)	41.1 (3940)
ไม่เคย	57.4 (8935)	54.8 (3295)	58.9 (5640)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)
3. การถือศีลห้า			
เคย	10.8 (1678)	9.2 (554)	11.7 (1124)
ไม่เคย	89.2 (1390)	90.8 (5444)	58.3 (8446)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)
4. การถือศีลแปด			
เคย	1.5 (225)	0.9 (56)	1.8 (169)
ไม่เคย	98.6 (15354)	99.1 (5953)	98.2 (9401)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
5. การฝึกสมาธิภาวนา			
เคย	2.7(427)	3.9(234)	2.0(203)
ไม่เคย	97.3(15152)	96.1(5775)	98.0(9377)
รวม	100.0(15579)	100.0(6009)	100.0(9570)
6. การฟังพระธรรมเทศนา/ฟังปาฐกถาธรรม			
เคย	33.4(5201)	24.3(1461)	39.1(3740)
ไม่เคย	66.6(10378)	75.7(4548)	60.9(5830)
รวม	100.0(15579)	100.0(6009)	100.0(9570)

2. ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามอายุ และ เขตที่อยู่อาศัย

จากตารางที่ 6 เมื่อจำแนกเยาวชนออกเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 15-19 ปี) และกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 20-24 ปี) ปรากฏว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของ เยาวชนร้อยละ 52 เป็นวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 15-19 ปี) ที่เหลือร้อยละ 48 เป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 20-24 ปี) และเมื่อจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยพบว่า ในเขตเมืองวัยรุ่นตอนต้น ร้อยละ 51 และวัยรุ่นตอนปลายร้อยละ 49 ส่วนในเขตชนบทปรากฏว่ามีเยาวชนวัยรุ่นตอนต้น มากกว่าเยาวชนวัยรุ่นตอนปลายเล็กน้อยคือ ร้อยละ 53 จำนวนวัยรุ่นตอนต้น และร้อยละ 47 ของจำนวนวัยรุ่นตอนปลาย

ตารางที่ 6 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามอายุ และ เขตที่อยู่อาศัย

อายุ	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
วัยรุ่นตอนต้น (15-19 ปี)	52.1 (8117)	50.8 (3055)	52.9 (5062)
วัยรุ่นตอนปลาย (20-24 ปี)	47.9 (7462)	49.2 (2954)	47.1 (4508)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)

3. ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามเพศ และ เขตที่อยู่อาศัย

จากตารางที่ 7 เยาวชนทั่วประเทศที่ตกเป็นตัวอย่าง เป็นหญิงมากกว่าชาย ในอัตราร้อยละ 53 สำหรับเพศหญิง และร้อยละ 47 สำหรับเพศชาย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเขตเมืองและเขตชนบท สัดส่วนนี้ยังปรากฏเช่นเดิม แต่มีส่วนต่างที่ชัดเจนในเขตเมือง ที่มีเยาวชนหญิงสูงถึงร้อยละ 55 และเยาวชนชายเพียงร้อยละ 45 ในขณะที่ส่วนต่างในเขตชนบทมีน้อยที่สุดคือ มีเยาวชนหญิงร้อยละ 52 และเยาวชนชายร้อยละ 48

ตารางที่ 7 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามเพศ และ เขตที่อยู่อาศัย

เพศ	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
ชาย	46.9 (7310)	45.2 (2717)	48.0 (4593)
หญิง	53.1 (8269)	54.8 (3292)	52.0 (4977)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)

4. ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามขนาดของครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย

ในการศึกษารุ่นนี้ ได้แบ่งขนาดของครัวเรือนเป็น 3 ขนาดคือ ครัวเรือนขนาดเล็ก (มีสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน) ครัวเรือนขนาดกลาง (มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน) และ ครัวเรือนขนาดใหญ่ (มีสมาชิกในครัวเรือน 7 คนขึ้นไป)

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า เยาวชนที่ตกเป็นตัวอย่างทั่วประเทศอาศัยอยู่ใน ครัวเรือนขนาดเล็กมากที่สุด คือร้อยละ 40 รองลงมาคือ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดกลาง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 39 ส่วน เยาวชนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่มีเพียง ร้อยละ 21

เยาวชนที่อยู่ในเขตเมือง กระจายกันอยู่ในครัวเรือนทั้ง 3 ขนาด เป็นสัดส่วนแบบเดียวกับเยาวชนทั้งประเทศ กล่าวคือ อยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่มากที่สุด (ร้อยละ 43) รองลงมาคืออยู่ในครัวเรือนขนาดกลาง (ร้อยละ 36) และน้อยที่สุดคืออยู่ในครัวเรือนขนาดเล็ก (ร้อยละ 22)

สำหรับในเขตชนบทนั้น เยาวชนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีสัดส่วนใกล้เคียงกันมากที่สุดคือ ร้อยละ 39 อยู่ในครัวเรือนขนาดเล็ก และร้อยละ 40 อยู่ในครัวเรือนขนาดกลาง แสดงว่าแนวโน้มของครัวเรือนในเขตชนบทเริ่มจะมีขนาดเล็กลง ในขณะที่ขนาดของครัวเรือนในเขตเมืองได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน

ตารางที่ 8 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามขนาดครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย

ขนาดครัวเรือน	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
เล็ก (1-4 คน)	39.9 (9956)	41.6 (2499)	38.9 (3724)
กลาง (5-6 คน)	38.6 (6006)	36.2 (2177)	40.0 (3829)
ใหญ่ (7 คนขึ้นไป)	21.5 (3350)	22.2 (1333)	21.1 (2017)
รวม	100.0 (15579)	100.0 (6009)	100.0 (9570)

5. ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามระดับการศึกษา และ เขตที่อยู่อาศัย

จากตารางที่ 9 จะเห็นการกระจายของเยาวชนทั้งประเทศตามระดับการศึกษา 3 ระดับ คือ เยาวชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 55 รองลงมาคือเยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ 21) ใกล้เคียงกับร้อยละ 20 ของเยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น

แบบแผนการกระจายของเยาวชนตามระดับการศึกษาใน เขต เมือง เป็นไป เช่นเดียวกับ เยาวชนทั้งประเทศ แต่ เป็นไป ใน สัดส่วน ที่ ใกล้เคียง กัน ทั้ง 3 ระดับ แสดง ว่า เยาวชน ใน เขต เมือง มี โอกาส ในการ ด้ รับ การ ศึกษา สูง กว่า เยาวชน ทั่ว ประเทศ และ สูง กว่า เยาวชน ใน เขต ชนบท อย่าง มาก จะ เห็น ได้ ว่า เยาวชน ที่ ด้ รับ การ ศึกษา ระดับ มัธยม ปลาย ใน เขต ชนบท มี เพียง ร้อย ละ 10 ด้ รับ การ ศึกษา ระดับ มัธยม ต้น ร้อย ละ 16 ในขณะที่ เยาวชน ที่ ด้ รับ การ ศึกษา ระดับ ประถม ศึกษา มี ถึง ร้อย ละ 74

ตารางที่ 9 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามระดับการศึกษา และ เขตที่อยู่อาศัย

ระดับการศึกษา	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	55.1 (8957)	35.5 (2054)	73.7 (6903)
มัธยมต้น	19.7 (2991)	25.9 (1503)	15.9 (1488)
มัธยมปลายและสูงกว่า	21.2 (3215)	38.6 (2237)	10.4 (978)
รวม	100.0 (15163)	100.0 (5794)	100.0 (9369)

6. ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามภาวะการมีงานทำ และ เขตที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 10 แสดงว่า เยาวชนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งประเทศประมาณ 1 ใน 3 เป็นนักเรียน ที่ เหลือ ประมาณ 2 ใน 3 เป็น ผู้ที่ ทำงาน ใน ภาค เกษตรกรรม และ นอกภาค เกษตรกรรม ใน สัดส่วน ที่ เท่า ๆ กัน

ความแตกต่างระหว่างจำนวน เยาวชนใน เขต เมือง และ เขตชนบท เห็นได้ชัดเจน เมื่อ เปรียบ เทียบ เยาวชน ที่ อยู่ ใน ภาค เกษตรกรรม ใน เขต เมือง มี เพียง ร้อย ละ 2 นอกจากนั้น เป็น เยาวชน ที่ กำลัง ศึกษา อยู่ และ ทำงาน ใน ภาค เกษตรกรรม มากกว่าครึ่งหนึ่งของ เยาวชน ใน เขตชนบท

(ร้อยละ 53) ทำงานในภาคเกษตรกรรม เยาวชนอีกประมาณร้อยละ 23 ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม มีเยาวชนเพียงร้อยละ 24 ที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ

ตารางที่ 10 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามภาวะการมีงานทำ และ เขตที่อยู่อาศัย

ภาวะการมีงานทำ	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
เป็นนักเรียน	34.0 (5015)	49.7 (2776)	24.4 (2239)
ในภาค เกษตรกรรม	33.5 (4941)	2.2 (123)	52.6 (4818)
นอกภาค เกษตรกรรม	32.5 (4796)	48.1 (2960)	23.0 (2106)
รวม	100.0 (14752)	100.0 (5589)	100.0 (9163)

7. ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามภาค และ เขตที่อยู่อาศัย

จากตารางที่ 11 เยาวชนที่เป็นตัวอย่างจำแนกตามภาคดังนี้คือ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงสุดคือ ร้อยละ 28.8 รองลงมาคือเยาวชนที่อาศัยอยู่นภาคกลาง ร้อยละ 23.2 ในกรุงเทพมหานครร้อยละ 20.0 ภาคเหนือร้อยละ 14.5 และภาคใต้ร้อยละ 13.7 ตามลำดับ

ประมาณครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 51.7 ของเยาวชนในเขตเมืองเป็นผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และที่เหลือกระจายไปอยู่ตามภาคต่างๆ ด้วยสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันระหว่างร้อยละ 10-13

พิจารณาในเขตชนบท เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดคือ ร้อยละ 38.5 รองลงมาคือเยาวชนภาคกลางร้อยละ 29.4 ในภาคเหนือร้อยละ 15.1 และภาคใต้ร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ร้อยละของเยาวชน จำแนกตามภาค และเขตที่อยู่อาศัย

ภาค	รวมทั้งประเทศ	เขตเมือง	เขตชนบท
เหนือ	14.4(2236)	10.1(604)	17.1(1632)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	28.8(4483)	13.3(799)	38.5(3684)
ใต้	13.7(2132)	11.5(689)	15.1(1443)
กลาง	23.2(2619)	13.4(808)	29.4(2811)
กรุงเทพฯ	20.0(3109)	51.7(3109)	-
รวม	100.0(15579)	100.0(6009)	100.0(9570)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย